

REPORT OF WALES AUDIT OFFICE

SUBJECT:
WALES AUDIT OFFICE AUDIT PLAN 2019

Summary

To receive the Audit Plan for 2019 from the Wales Audit Office.

Introduction

In accordance with the requirements of the Public Audit (Wales) Act 2004, the Local Government (Wales) Measure 2009, the Local Government Act 1999, and the Code of Audit Practice, the Authority is audited by the Wales Audit Office. The main aim of this process is to:

- examine and certify whether our financial statements are 'true and fair';
- assess whether we have made proper arrangements for securing economy, efficiency and effectiveness in the use of resources;
- audit and assess whether we have discharged duties and met requirements of the Local Government Measure; and
- undertake studies to enable the Auditor General for Wales to make recommendations for improving economy, efficiency and effectiveness or for improving financial or other management arrangements.

The programme of work for the next year is outlined in the Wales Audit Office Audit Plan 2018, which is included as Annex A. Officers of the Wales Audit Office will attend either meetings of the National Park Authority or the Audit and Corporate Services Review Committee to report on progress.

Financial Considerations

The Authority pays a fee for the Audit work. Over a number of years the Authority along with the other two National Park Authorities have argued that this fee is too high.

Risk Considerations

The work undertaken by the Wales Audit Office can contribute to managing risk and providing assurance for the work of the Authority.

Compliance

The work undertaken by the Wales Audit Office as part of this plan is part of our compliance framework.

Human Rights/Equality issues

There are no specific implications.

Biodiversity implications/Sustainability appraisal

There are no specific implications

Welsh Language considerations

There are no specific implications

Conclusion

Members are asked to Note the Audit Plan.

RECOMMENDATION:

Members are asked to Receive and Note the Audit Plan 2019

Background documents

(For further information, please contact Richard Griffiths, extension 4815 or at Richardg@pembrokeshirecoast.org.uk)

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Cynllun Archwilio 2019 – Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

Blwyddyn archwilio: 2019

Dyddiad cyhoeddi: Mawrth 2019

Cyfeirnod y ddogfen: 1163A2019-20

Paratowyd y ddogfen hon yn rhan o waith a berfformiwyd yn unol â swyddogaethau statudol. Mae rhagor o wybodaeth am hyn ar gael yn [Atodiad 1](#).

Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol, staff Swyddfa Archwilio Cymru na, pan fo hynny'n berthnasol, yr archwilydd sy'n gweithredu ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb o ran unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu rhinwedd unigol, neu unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwyllir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn cysylltiad â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru, Swyddfa Archwilio Cymru a, pan fo hynny'n berthnasol, yr archwilydd sy'n gweithredu ar ran yr Archwilydd Cyffredinol yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn info.officer@audit.wales.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

This document is also available in English. Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Cynnwys

Cynllun Archwilio 2019

Crynodeb	4
Archwiliad o gyfrifon	4
Archwiliad perfformiad	7
Ffi, tîm archwilio ac amserlen	9
Datblygiadau yn y dyfodol ar fy ngwaith archwilio	11

Atodiadau

Atodiad 1 – cyfrifoldebau perthnasol	12
Atodiad 2 – gwaith perfformiad yn amlinelliad archwilio y llynedd sy'n parhau o hyd	15
Atodiad 3 – datblygiadau eraill yn y dyfodol	16

Cynllun Archwilio 2019

Crynodeb

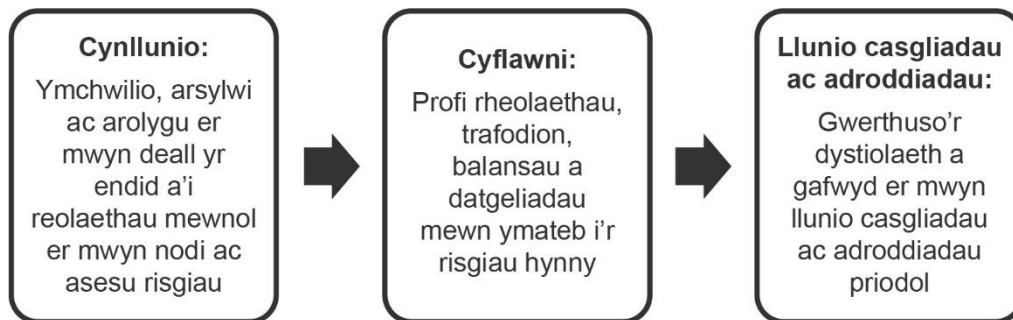
- 1 Fel eich archwilydd allanol, fy amcan i yw cynnal archwiliad sy'n cyflawni fy nyletswyddau statudol fel Archwilydd Cyffredinol ac sy'n cyflawni fy rhwymedigaethau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, Deddf Llywodraeth Leol 1999, a'r Cod Ymarfer Archwilio, sef:
 - archwilio ac ardystio a yw eich datganiadau ariannol yn 'wir ac yn deg';
 - asesu a oes gennych drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn y defnydd o adnoddau;
 - archwilio ac asesu a ydych wedi cyflawni'r dyletswyddau a bodloni gofynion y Mesur; a
 - chynnal astudiaethau i fy ngalluogi i wneud argymhellion i wella darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd neu i wella trefniadau rheoli ariannol neu drefniadau rheoli eraill.
- 2 Diben y cynllun hwn yw nodi fy ngwaith arfaethedig, pryd y caiff ei wneud, cost y gwaith hwn a phwy fydd yn ei wneud.
- 3 Ni orfodwyd unrhyw gyfyngiadau arnaf wrth gynllunio cwmpas yr archwiliad hwn.
- 4 Nodir fy nghyfrifoldebau i, ynghyd â rhai'r rheolwyr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, yn **Atodiad 1**.

Archwiliad o gyfrifon

- 5 Fy nghyfrifoldeb i yw cyflwyno tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar eu 'gwirionedd a'u tegwch'. Mae hyn yn darparu sicrwydd bod y cyfrifon yn:
 - rhydd rhag cam-ddatgan, boed trwy wall neu dwyll;
 - cydymffurfio â gofynion statudol a gofynion perthnasol eraill; ac yn
 - cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu cyfrifyddol.
- 6 Rwyf i hefyd yn ystyried a oes gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro (yr Awdurdod) drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau ac adrodd drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion.
- 7 Mae **Atodiad 1** yn nodi fy nghyfrifoldebau yn llawn.
- 8 Mae'r gwaith archwilio yr wyf yn ei wneud i gyflawni fy nghyfrifoldebau yn ymateb i fy asesiad o risgiau. Mae'r ddealltwriaeth hon yn caniatáu i mi ddatblygu dull archwilio sy'n canolbwyntio ar fynd i'r afael â risgiau penodol wrth ddarparu sicrwydd ar gyfer y datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd. Mae fy null archwilio yn cynnwys tri cham a nodir yn **Arddangosyn 1**.

Arddangosyn 1: fy null archwilio

Mae'r tabl hwn yn crynhoi tri cham fy null archwilio ariannol, sef cynllunio, profi ac adrodd.

- 9 Nodir y risgiau camddatgan sylweddol sy'n arwyddocaol yn fy marn i ac felly y mae angen ystyriaeth archwilio arbennig arnynt yn **Arddangosyn 2** ynghyd â'r gwaith rwy'n bwriadu ei wneud i fynd i'r afael â nhw. Mae meysydd archwilio allweddol eraill y bydd fy nhîm yn canolbwyntio arnynt wedi'u cynnwys hefyd.

Arddangosyn 2: risgiau archwilio ariannol

Mae'r tabl hwn yn crynhoi'r prif risgiau archwilio ariannol a nodwyd yng nghanam cynllunio'r archwiliad

Risg archwiliad ariannol	Ymateb arfaethedig yr archwiliad
Risgiau arwyddocaol	
Mae'r risg y bydd rheolwyr yn gwrthwneud rheolaethau i'w gweld ym mhob endid. O ganlyniad i natur anrhagweladwy y gallai'r gwrthwneud hyn ddigwydd, ystyrir ei bod yn risg arwyddocaol [ISA 240.31-33].	Bydd fy nhîm archwilio yn: <ul style="list-style-type: none">• profi priodoldeb yr wybodaeth yn y cyfnodolion a newidiadau eraill a wneir wrth baratoi'r datganiadau ariannol;• archwilio amcangyfrifon cyfrifyddu am duedd;• gwerthuso'r sail resymegol i unrhyw drafodion arwyddocaol y tu allan i fusnes arferol.
Meysydd eraill y bydd yr archwiliad yn rhoi sylw iddynt	
Mae offerynnau ariannol IFRS 9 yn berthnasol o 1 Ebrill 2018 ymlaen, ac mae'n cyflwyno dull newydd wedi'i seilio ar egwyddorion ar gyfer dosbarthu a mesur asedau ariannol. Mae hefyd yn cyflwyno dull amhariad newydd ar gyfer asedau ariannol wedi'i seilio ar gollledion disgwylidig yn hytrach na cholledion gwirioneddol. Bydd hyn yn arwain at nodi	Bydd fy nhîm archwilio yn asesu effeithiau tebygol y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol newydd ac yn gwneud gwaith mewn ymateb i unrhyw risgiau camddatgan sylweddol a nodir.

Risg archwiliad ariannol	Ymateb arfaethedig yr archwiliad
<p>colledion credyd disgwylieidig yn gynharach ac yn effeithio ar sut y cyfrifir y ddarpariaeth ddyled wael.</p> <p>Mae referniw IFRS 15 o gontractau â chwsmeriaid yn cyflwyno model pum cam wedi'i seilio ar egwyddorion ar gyfer adnabod referniw sy'n codi o gontractau â chwsmeriaid. Y mae wedi'i seilio ar egwyddor graidd sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r referniw a gaiff ei nodi ddangos y nwyddau neu'r gwasanaethau arfaethedig a gaiff eu trosglwyddo i'r cwsmer mewn swm sy'n adlewyrchu'r ystyriaeth y mae corff yn disgwyl bod hawl ganddo iddo, yn gyfnewid am y nwyddau neu'r gwasanaethau hynny. Bydd hefyd yn gofyn am ddatgeliadau mwy helaeth nag sy'n ofynnol ar hyn o bryd.</p>	

- 10 Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr ynghylch gwirionedd a thegwch y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig, yn hytrach rwy'n mabwysiadu cysyniad o berthnasedd. Fy nod yw nodi camddatganiadau sylweddol, hynny yw, y rhai hynny a all arwain at gamarwain darllenydd y cyfrifon. Wrth osod materoldeb ar gyfer balansau a thrafodion cyfrifon, rydym yn ystyried agweddau meintiol ac ansoddol, megis, gofynion cyfreithiol a rheoliadol a sensitifrwydd gwleidyddol. At ddibenion ein cynllunio archwilio, rydym wedi nodi trafodion partïon cysylltiedig a thâl uwch swyddogion fel meysydd sensitif o ran datgelu. Bydd y lefelau yr wyf i'n barnu bod y camddatganiadau yn sylweddol yn cael eu hadrodd i'r Awdurdod cyn cwblhau'r archwiliad.
- 11 At ddibenion adrodd, byddaf yn trin unrhyw gamddatganiad sydd islaw lefel ddibwys (a gyfrifir ar berthnasedd o 5%) yn un nad oes angen i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ei ystyried ac felly ni fyddaf yn adrodd arnynt.
- 12 Mae fy ffioedd a'r amserlen arfaethedig ar gyfer cwblhau'r archwiliad wedi'i seilio ar y tybiaethau canlynol. Caiff rhagor o fanylion eu darparu i reolwyr mewn dogfen y cytunwyd arni ar gyfer pwrpasau cyflawni archwiliad:
- mae'r datganiadau ariannol wedi'u darparu'n unol â'r amserlen y cytunwyd arni, o'r ansawdd disgwylieidig ac maent wedi bod yn destun adolygiad sicrwydd ansawdd trylwyr;
 - darperir dogfennau gweithiol cyflawn a phrydlon i fy nhîm archwilio ar ôl cwblhau'r datganiadau ariannol drafft;
 - darperir lleoliad a chyfleusterau priodol i alluogi fy nhîm archwilio i gyflawni'r archwiliad mewn modd effeithlon;
 - bydd yr holl swyddogion priodol ar gael yn ystod yr archwiliad;

- mae gennych yr holl reolaethau a gwiriadau angenrheidiol ar waith i alluogi'r Swyddog Ariannol Cyfrifol i ddarparu'r holl sicrwydd sydd ei angen arnaf yn y Llythyr Sylwadau wedi'i gyfeirio ataf i;
 - mae rhaglen waith yr Archwiliad Mewnol yn gyflawn ac mae'r rheolwyr wedi ymateb i'r materion a allai fod wedi effeithio ar y datganiadau ariannol.
- 13 Yn ogystal â fy nghyfrifoldebau sy'n gysylltiedig â'r archwiliad o ddatganiadau ariannol statudol yr Awdurdod a nodir uchod, mae hefyd yn ofynnol i mi ystyried gofynion ffurflen Cyfrifon Llywodraeth Gyfan yr Awdurdod a gyflwynir i Lywodraeth Cymru sy'n rhoi gwybodaeth i gefnogi'r gwaith o baratoi Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan.
- 14 Yn ogystal ag archwilio'r cyfrifon, mae gen i gyfrifoldebau statudol hefyd i dderbyn cwestiynau a gwrthwynebiadau i'r cyfrifon gan etholwyr lleol. Nodir y cyfrifoldebau hyn yn Neddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004:
- Adran 30 Archwilio dogfennau a chwestiynau yn ystod archwiliad; ac
 - Adran 31 Yr hawl i wrthwynebu yn ystod archwiliad.
- 15 Caiff ffioedd archwilio eu codi am waith a wneir i ymdrin â chwestiynau a gwrthwynebiadau etholwyr. Gan y bydd gwaith archwilio yn dibynnu ar nifer a natur unrhyw gwestiynau a gwrthwynebiadau, nid yw'n bosibl amcangyfrif ffi archwilio ar gyfer y gwaith hwn.
- 16 Os wyf i'n derbyn cwestiynau neu wrthwynebiadau, byddaf yn trafod ffioedd archwilio posibl bryd hynny.

Archwiliad perfformiad

- 17 Mae angen i mi gydbwysu fy nyletswyddau statudol presennol, newydd ac arfaethedig â'r angen i barhau i gynnal archwiliadau ac asesiadau ystyrion, cymesur wedi'u seilio ar risg. Wrth gyflawni fy nyletswyddau, byddaf yn parhau i gyflawni'r cydbwysedd mwyaf priodol ac ychwanegu gwerth trwy:
- ddarparu sicrwydd ynghylch trefn lywodraethu a stiwardiaeth arian ac asedau cyhoeddus;
 - cynnig cipolwg ar i ba raddau y defnyddir adnoddau yn ddoeth wrth ddiwallu anghenion pobl; a
 - nodi a hyrwyddo ffyrdd y gellir gwella darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus.
- 18 Gan ei bod yn debygol y bydd Bil Llywodraeth Leol Cymru disgwylidig yn cynnig nad yw Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 yn berthnasol i gynghorau mwyach, byddaf yn parhau i leihau gymaint â phosibl y gwaith sy'n canolbwyntio ar y broses o wella cynllunio.
- 19 Yn fy nghynllun archwilio ar gyfer 2018 esboniais fy mod i, mewn blynyddoedd blaenorol, wedi rhoi dibyniaeth ar fy ngwaith o dan y Mesur i fy helpu i gyflawni fy nyletswydd o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 i fodloni fy hun bod gan gynghorau drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd (gwerth am arian) wrth ddefnyddio adnoddau. O ystyried ei bod yn

debygol na fyddaf yn gallu dibynnu ar fy ngwaith o dan y Mesur yn y dyfodol, yn 2019-20 ac mewn blynyddoedd dilynol, bydd pwyslais fy rhaglenni archwilio perfformiad lleol yn parhau i gyfochri'n fwy eglur â chyflawni fy nyletswydd o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

- 20 Yn 2018-19 archwiliais i ba raddau yr ydych yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gymryd camau i gyflawni eich amcanion llesiant. Yn ystod 2019-20 byddaf yn cynnal archwiliad arall i asesu i ba raddau yr ydych yn cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gymryd camau i gyflawni eich amcanion llesiant. Hwn fydd y darn olaf o waith y byddaf yn ei wneud i gyflawni fy nyletswyddau o dan y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn y Cyngor cyn cyflwyno fy adroddiad cylchol cyntaf i'r Cynulliad Cenedlaethol yn 2020. Yn ystod 2019-20, byddaf i hefyd yn ystyried sut i gyflawni fy nyletswyddau o dan y Ddeddf yn ystod y cyfnod 2020 hyd 2024 a byddaf yn ceisio ymgysylltu ag awdurdodau lleol yn ogystal â rhanddeiliaid eraill wrth ddatblygu fy null.
- 21 Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnal rhaglen o astudiaethau llywodraeth leol hefyd. Mae'r gwaith hwn wedi'i gynnwys yn amcangyfrifon Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer cyllid o Gronfa Gyfunol Cymru ac nid ffioedd lleol. Mae'r astudiaethau hyn yn arwain ar y cyfan at adroddiad cenedlaethol wedi'i atgyfnerthu gan arferion da a chanlyniadau dysgu ar y cyd yn hytrach na gan adroddiadau lleol. Caiff canfyddiadau lleol, pan fyddant yn briodol, eu cofnodi mewn gwaith asesu gwelliant a'u hadrodd mewn adroddiadau gwella blynyddol yn dibynnu ar amseriad a phwyslais y casgliadau.
- 22 Wrth ystyried yr holl gasgliadau hyn, bydd fy rhaglen waith ar gyfer 2019-20 yn cynnwys:

Arddangosyn 3: rhaglen archwilio perfformiad

Rhaglen archwilio perfformiad	Disgrifiad byr
Gwaith archwilio ac asesu gwelliant, gan gynnwys archwiliad o drefniadau cynllunio ac adrodd ar welliant	Archwilio cyflawniad y ddyletswydd i gyhoeddi cynllun gwella, a chyhoeddi asesiad o berfformiad.
Archwiliadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015	Archwiliad i ba raddau mae'r Cyngor wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gymryd camau tuag at gyflawni ei amcanion llesiant.
Gwaith lleol	I'w gadarnhau
Astudiaethau Llywodraeth Leol 2019-20	(Wedi'u hariannu gan Gronfa Gyfunol Cymru) Yn ddiweddar, daeth ymgynghoriad Archwilydd Cyffredinol ar ei flaenraglen waith i ben a bydd astudiaethau llywodraeth leol newydd a fydd yn dechrau yn 2019-20 yn cael eu cadarnhau yn fuan.

- 23 Mae'r prosiectau archwilio perfformiad a oedd wedi'u cynnwys yng Nghynllun Archwilio y llynedd, sy'n parhau neu sydd wedi'u disodli gan brosiectau eraill drwy gytundeb â chi, wedi'u nodi yn [Atodiad 2](#).

Ffi, tîm archwilio ac amserlen

Ffi

- 24 Mae eich amcangyfrif o ffi ar gyfer 2019 wedi'i nodi yn [Arddangosyn 4](#). Bu rhai newidiadau bach i fy nghyfraddau ffioedd ar gyfer 2019, fodd bynnag bydd fy nhimau archwilio yn parhau i ysgogi effeithlonrwydd yn eu harchwiliadau er mwyn sicrhau na fyddwch chi'n ysgwyddo unrhyw gynnydd yn y ffioedd.

Arddangosyn 4: ffi archwilio

Mae'r tabl hwn yn nodi'r ffi archwilio arfaethedig ar gyfer 2019, yn ôl maes y gwaith archwilio, ynghyd â'r ffi archwilio wirioneddol ar gyfer y llynedd.

Maes archwilio	Ffi arfaethedig (£) ¹	Ffi wirioneddol y llynedd (£)
Archwiliad o gyfrifon ²	£27,500	£27,500
Gwaith archwilio perfformiad ³	£17,084	£17,077
Cyfanswm y ffi	£44,584	£44,5770

- 25 Bydd cynllunio yn barhaus, ac efallai bydd angen newid fy rhaglen waith archwilio ac felly fy ffi, os bydd risgiau allweddol newydd yn dod i'r amlwg. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau heb eu trafod â'r Awdurdod yn gyntaf.
- 26 Mae rhagor o wybodaeth am [fy ngraddfeydd ffioedd a gosod ffioedd](#) ar gael ar ein gwefan.

Y tîm archwilio

- 27 Crynhoir prif aelodau fy nhîm, ynghyd â'u manylion cyswllt, yn [Arddangosyn 5](#).

Arddangosyn 5: fy nhîm archwilio

¹Nodiadau: Nid yw'r ffioedd a ddangosir yn y ddogfen hon yn cynnwys TAW, ni chodir hyn arnoch chi

²Yn daladwy o fis Tachwedd 2018 hyd fis Hydref 2019.

³Yn daladwy o fis Ebrill 2019 hyd fis Mawrth 2020.

Mae'r tabl hwn yn rhestru aelodau'r tîm archwilio lleol a'u manylion cyswllt.

Enw	Swyddogaeth	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Anthony Veale	Cyfarwyddwr Ymgysylltu	02920 320585	Anthony.Veale@audit.wales
Jane Holownia	Cyfarwyddwr Archwiliad Perfformiad	02920 320565	Jane.Holownia@audit.wales
Deryck Evans	Rheolwr Archwilio Ariannol	02920 320559	Deryck.Evans@audit.wales
Hefin Davies	Arweinydd Tîm Archwilio Ariannol	02920 829306	Victoria.Roberts@audit.wales
Nick Selwyn	Rheolwr Archwilio Perfformiad	02920 320612	Nick.Selwyn@audit.wales

28 Gallaf gadarnhau bod pob aelod o fy nhîm yn annibynnol ar yr Awdurdod a'ch swyddogion. Hefyd, nid wyf yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro buddiannau posibl y mae angen i mi ddwyn i'ch sylw.

Amserlen

29 Byddaf yn darparu adroddiadau, neu allbynnau eraill y cytunir arnynt i'r Awdurdod yn ymdrin â'r meysydd gwaith a nodir yn y ddogfen hon. Nodir fy mhrif bwyntiau yn y broses yn [Arddangosyn 6](#).

Arddangosyn 6: amserlen

Mae'r tabl hwn yn nodi'r amserlen arfaethedig ar gyfer cwblhau ac adrodd ar fy ngwaith archwilio ar yr awdurdod

Allbwn arfaethedig	Gwaith a wnaed	Adroddiad wedi'i gwblhau
Cynllun Archwilio 2019	Ionawr hyd Mawrth 2019	Mawrth 2019
Gwaith cyfrifon ariannol: <ul style="list-style-type: none"> Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol Barn ar y Datganiadau Ariannol 	Chwefror hyd Gorffennaf 2019	Gorffennaf 2019 Gorffennaf 2019
Gwaith perfformiad: <ul style="list-style-type: none"> Archwiliad o'r Cynllun Gwella Asesiad o Berfformiad Archwiliad 	Mehafin – Gorffennaf 2019 Hydref – Tachwedd 2019	Gorffennaf 2019 Tachwedd 2019 Ionawr 2020

Allbwn arfaethedig	Gwaith a wnaed	Adroddiad wedi'i gwblhau
<ul style="list-style-type: none"> Archwiliadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 	Ebrill 2019 – Ionawr 2020	
Adroddiad Gwella Blynyddol	Ebrill 2019 – Mai 2020	Mai 2020
Cynllun Archwilio 2020	Ionawr hyd Mawrth 2020	Mawrth 2020

* Yn amodol ar gymeradwyo canfyddiadau drafft â'r Awdurdod yn brydlon.

Datblygiadau yn y dyfodol ar fy ngwaith archwilio

- 30 Nodir manylion datblygiadau eraill yn y dyfodol, gan gynnwys newidiadau sydd ar ddod, i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol allweddol, seminarau Cyfnewidfa Arfer Da Swyddfa Archwilio Cymru a'r gwaith yr wyf wedi'i gynllunio ar barodrwydd y sector cyhoeddus yng Nghymru ar gyfer Brexit yn [Atodiad 3](#).

Atodiad 1

Cyfrifoldebau perthnasol

Archwiliad o gyfrifon

Fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi fy mhwerau a fy nyletswyddau i gyflawni eich archwiliad ariannol. Fy nghyfrifoldeb i yw cyflwyno tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar:

- eu 'gwirionedd a'u tegwch', gan ddarparu sicrwydd eu bod yn:
 - rhydd rhag camddatgan, boed trwy wall neu dwyll;
 - cydymffurfio â gofynion statudol a gofynion perthnasol eraill; ac yn
 - cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu cyfrifyddol.
- cysondeb yr wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol â'r datganiadau ariannol.

Mae'n rhaid imi nodi hefyd drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion, os nad yw cofnodion cyfrifyddu priodol wedi'u cadw, os nad yw'r datgeliadau angenrheidiol ynghylch cydnabyddiaeth a thrafodiadau eraill wedi'u gwneud neu os nad wyf i wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol imi asesu a oes gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro (yr Awdurdod) drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn y defnydd o adnoddau. I gyflawni hyn, rwy'n ystyried:

- canlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed ar y datganiadau ariannol;
- system rheolaeth fewnol yr Awdurdod, fel yr adroddwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a fy adroddiad arni;
- canlyniadau gwaith arall a wnaed, gan gynnwys gwaith a wnaed o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), ardystiad hawliadau a ffurflenni, ac ymarferion paru data;
- canlyniadau gwaith cyrff arolygu allanol eraill pan fo hynny'n berthnasol i fy nghyfrifoldebau; ac
- unrhyw waith arall sy'n ymdrin â materion na thrafodir uchod, ac sy'n angenrheidiol yn fy marn i er mwyn cyflawni fy nyletswyddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi hawliau'r cyhoedd ac etholwyr i archwilio datganiadau ariannol yr Awdurdod, i ofyn i mi yr Archwilydd Penodedig, gwestiynau ynghylch y cyfrifon, a phan fo hynny'n briodol, i herio eitemau yn y cyfrifon. Mae'n rhaid i mi ystyried hefyd a ddylwn i lunio adroddiad, er budd y cyhoedd, ar unrhyw fater a ddaw i'm sylw yn ystod yr archwiliad.

Nid yw fy ngwaith archwilio yn rhyddhau'r rheolwyr neu'r rhai hynny sy'n gyfrifol am lywodraethu o'u cyfrifoldebau, sy'n cynnwys:

- paratoi'r datganiadau ariannol ac Adroddiad Blynyddol yn unol â safonau a chanllawiau cyfrifyddu perthnasol;
- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- sicrhau rheoleidd-dra y trafodiadau ariannol; a
- sicrhau gwerth am arian yn y defnydd o adnoddau.

Mae rheolwyr yn cytuno i:

- ganiatáu i mi weld yr holl wybodaeth y mae'r rheolwyr yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i baratoi'r datganiadau ariannol, fel cofnodion, dogfennau a materion eraill;
- darparu gwybodaeth ychwanegol y mae'n bosibl y byddaf yn gofyn i'r rheolwyr amdani at ddiben yr archwiliad; a
- chaniatáu i mi siarad ag unrhyw bersonau yn yr Awdurdod sy'n angenrheidiol yn y fy marn i er mwyn cael tystiolaeth ar gyfer yr archwiliad.

Bydd angen i'r rheolwyr ddarparu sylwadau ysgrifenedig i mi yn cadarnhau:

- eu bod wedi cyflawni eu cyfrifoldebau ar gyfer paratoi'r datganiadau ariannol;
- bod yr holl drafodiadau wedi'u cofnodi a'u cynnwys yn y datganiadau ariannol;
- y darparwyd gwybodaeth gyflawn i mi at ddibenion yr archwiliad; ac
- yn cefnogi tystiolaeth archwilio arall sy'n berthnasol i'r datganiadau ariannol neu'r honiadau penodol yn y datganiadau ariannol os wyf i o'r farn bod hynny'n angenrheidiol neu'n ofynnol yn ôl y Safonau Archwilio Rhyngwladol.

Archwiliad perfformiad

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi, trwy archwilio'r cyfrifon neu fel arall, fodloni fy hun bod y gan y corff drefniadau priodol ar waith i:

- sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau; a
- bod y corff, os yw'n ofynnol iddo gyhoeddi gwybodaeth yn unol â chyfarwyddyd o dan adran 47 (gwybodaeth am berfformiad), wedi gwneud trefniadau priodol i gasglu a chofnodi'r wybodaeth a'i chyhoeddi fel sy'n ofynnol i gyflawni ei ddyletswyddau o dan yr adran honno.

Mae'r Mesur yn rhoi dyletswydd gyffredinol ar awdurdodau gwella i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer eu swyddogaethau. Mae hefyd yn pennu gofynion penodol i awdurdodau nodi amcanion gwella a chyhoeddi cynlluniau gwella blynyddol ac asesiadau perfformiad. Diffiniad awdurdodau gwella yw cynghorau sir a bwrdeistref sirol, awdurdodau parc cenedlaethol, ac awdurdodau tân ac achub.

Mae'r Mesur hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal asesiad gwella ar gyfer pob awdurdod gwella bob blwyddyn, i bennu a yw'r awdurdod yn debygol o gydymffurfio â'i ddyletswydd gyffredinol a gofynion y Mesur. Mae'n rhaid i mi archwilio hefyd a yw'r awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau cynllunio ac adrodd ar welliant.

Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd, dan rai amgylchiadau, gynnal arolygiadau arbennig (o dan adran 21), a bydd yn darparu adroddiad i'r awdurdodau a'r Gweinidogion perthnasol mewn cysylltiad â hyn, a gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn crynhoi adroddiadau archwiliadau ac asesiadau yn ei Adroddiad Gwella Blynyddol (o dan adran 24). Bydd hyn hefyd yn crynhoi unrhyw adroddiadau o arolygiadau arbennig.

Mae Adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal archwiliadau o gyrrff cyhoeddus at ddibenion asesu i ba raddau y mae wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth:

- (a) bennu amcanion llesiant, a
- (b) chymryd camau i gyflawni'r amcanion hynny.

Mae'n rhaid i mi gynnal archwiliad o'r fath ar bob corff cyhoeddus o leiaf unwaith mewn cyfnod o bum mlynedd. Cyn diwedd y cyfnod, mae'n rhaid i mi adrodd ar ganlyniadau'r archwiliadau hynny i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Atodiad 2

Gwaith perfformiad yn amlinelliad archwilio y llynedd sy'n parhau o hyd

Arddangosyn 7: gwaith perfformiad yn amlinelliad archwilio y llynedd sy'n parhau o hyd

Prosiect archwilio perfformiad	Statws
Archwiliad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol	Adrodd
Adolygiad partneriaeth	Adrodd

Atodiad 3

Datblygiadau eraill yn y dyfodol

A. Newidiadau allweddol sydd ar y gweill i'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol

Arddangosyn 8: newidiadau i'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol

Mae'r tabl hwn yn rhoi manylion y prif newidiadau yn y dyfodol i'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Safon	Dyddiad dod i rym	Rhagor o fanylion
Lesoedd IFRS16	Disgwylir yn 2020-21	Bydd IFRS 16 yn disodli'r safon lesoedd presennol yn IAS 17. Y newid allweddol yw ei bod y dileu i raddau helaeth y gwahaniaeth rhwng lesoedd gweithredu ac ariannol ar gyfer lesddeiliaid, trwy gyflwyno un model cyfrifyddu i lesddeiliaid sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo nodi asedau a rhwymedigaethau ar gyfer yr holl lesoedd â chyfnod o fwy na 12 mis, oni bai bod gwerth isel i'r ased sylfaenol. Bydd yn arwain at nodi'r holl lesoedd ar y fantolen yn ased wedi'i seilio ar egwyddor hawl defnyddio â'r rhwymedigaeth gyfatebol ar gyfer ei logi yn y dyfodol. Mae hyn yn newid sylweddol i drefn gyfrifyddu lesddeiliaid.

B. Cyfnewidfa Arfer Da

Mae Cyfnewidfa Arfer Da Swyddfa Archwilio Cymru yn helpu gwasanaethau cyhoeddus i wella trwy rannu gwybodaeth ac arferion sy'n gweithio. Cynhelir digwyddiadau lle gellir cyfnewid gwybodaeth â phobl a rhannu adnoddau ar-lein. Y prif feysydd gwaith yw rheoli ariannol, staff a llywodraethu'r sector cyhoeddus.

[Rhagor o wybodaeth, gan gynnwys manylion am ddigwyddiadau'r Gyfnewidfa Arfer Da sydd wedi'u trefnu ac allbynnau o seminarau blaenorol.](#)

C. Brexit: paratoi ar gyfer ymadawiad y Deyrnas Unedig ag aelodaeth yr Undeb Ewropeaidd

Yn unol ag Erthygl 50 o Gytuniad Rhufain, bydd y Deyrnas Unedig yn peidio â bod yn aelod o'r Undeb Ewropeaidd ar 29 Mawrth 2019. Mae trafodaethau yn parhau, ac mae'n parhau i fod yn aneglur a gyrhaeddir cytundeb ar gyfnod pontio hyd at 31 Rhagfyr 2020, neu a fydd ymadawriad 'dim cytundeb' ar unwaith yn digwydd fis Mawrth nesaf.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi dechrau rhaglen waith sy'n edrych ar y trefniadau y mae'r sector cyhoeddus datganoledig yng Nghymru, gan gynnwys holl gyrff y GIG, yn eu rhoi ar waith er mwyn paratoi ar gyfer ac ymateb i ymadawriad Prydain â'r Undeb Ewropeaidd. Bydd hyn ar ffurf trosolwg lefel uchel i weld beth sy'n cael ei roi ar waith ym mhob rhan o sector cyhoeddus Cymru, a beth yw'r materion allweddol o safbwynt gwahanol rannau gwasanaethau cyhoeddus Cymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn bwriadu gwneud y gwaith hwn ar ddau gam. Yn nhymor yr hydref 2018, cyhoeddodd alwad am dystiolaeth i lunio crynodeb sylfaenol o'r trefniadau sy'n cael eu rhoi ar waith. Caiff hyn ei ddilyn gan ragor o waith maes archwilio yn nhymor y gwanwyn 2019.

Y nod yw llunio adroddiad yn haf 2019. Caiff prif negeseuon ac argymhellion yr adroddiad eu nodi yng nghyd-destun y DU yn symud i berthynas newydd â'r Undeb Ewropeaidd erbyn diwedd y cyfnod pontio arfaethedig.

Fodd bynnag, os bydd yn glir bod y DU yn debygol o adael yr Undeb Ewropeaidd heb Gytundeb Ymadael (y senario 'dim cytundeb'), byddwn yn cyhoeddi adroddiad cyn gynted ag y bo modd yn 2019, cyn i'r DU adael yr Undeb Ewropeaidd ar 29 Mawrth.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone.: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru